

Szerkesztői iroda

Kossuth Lajos utca (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 32 korona.	Negyedévre . . . 8 korona.
Félévre . . . 16 korona.	Egy hónapra . . . 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Deák Ferenc utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér hirdetési ára 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok érkezővevényben részestülnek.

Reklam sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 korona.

Nyiltéri cikkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

A központosítás ellen.

Sok szó esett annak idején, a vidéki városok fejlesztéséről s ezek között volt az a tantétel is, amely a vidéki városok fejlesztésével kapcsolatban kijelenti, hogy rendkívül káros az a törekvés, mely egyedül Budapestet tekintve ipari központnak s a mellett a vidéki nagyobb városokat figyelmen kívül hagyja és elhanyagolja.

Nálunk általában az emberek politikai tekintetben Angliát, gazdasági téren meg Német- vagy Franciaországot veszik mintaképül, műveltségük és antipátiáik, vagy szimpátiáik szerint. Ne tévünk el hát mi sem, e példától s hozzuk fel a tulságos ipari centralizáció ellen a nagynémet vidéki városokat nagyrészt különálló és némi tekintetben önálló közjogi állásukra való tekintettel. Nem lehet találni példának felvenni a francia nagyvárosokat, melyek egyáltalában nem engedik a tulságos nagy Párisnak az elsősegét ipari téren és annál erősebbek, fejlettebbek és gazdagabbak, iparukat tekintve. Am ott a vidéki termelőnek nem egyetlen vágya a központi tulzsuftolt piacra vinni áruit, s ott éppen a tulságos kínálat miatt elvesztegetni, hanem megtalálja a vidéki nagyobb centrumokban a maga piaczt, hova kisebb költséggel és kevesebb kockázattal melllett szállíthatja áruit.

Nálunk az országsszéli ember is a fővárosi piacra küldi a fáját eladni és mindannyian, az ország minden részéből oda aspirálnak. Hogy ilyen kínálat mellett nincs haszon a termelésben, az természetes, S hogy ha nincs pénz, nincs kultúra sem, De hát kérdehetné valaki, miért nem keresi föl az eladó a vidéki piacokat? Miért?

Mert ott nincsen egszsséges fogyasztó lakosság. Mert nincs gazdag kereskedői és nincs gazdag iparos-osztály. Mert nincs, aki készpénzzel fizessen. Már pedig minden jó vásárnak ez az első feltétele. Az a hivatalnok, aki 2000—4000 koronás fizetésből tengeti 3—4—6 tagu családját, vagz az adósságra dolgozó iparos nem olyan konzumens, akinek érdemes legyen külön jó árut szállítani. Jó annak a selejtes is, csak hitelbe kapja. Már pedig hitelnek a nagytermelő képes, a bécsi

gyáros, vagy a fővárosi nagykereskedő, de nem a vidéki termelő s így esik aztán meg, hogy például a vidéki hivatalnok megveszi az odaváló boltostól azt a hajlított fabutort, melyet a vele szomszédos erdőben vágta, odaváló gyár készített s exportált Bécsbe, honnan aztán egy fővárosi bizományos közvetítésével hozatta megint vissza a kereskedő. Hogy ilyenkor hány percet rakódik az árba e hosszas körutban, azt tapasztalatból is tudjuk.

Nálunk ilyenek a vidéki városok fogyasztói, Nem mint a külföldön, hol éppenséggel nem ritkák a milliomos vidéki nagyiparosok és ahol a jó tehető kereskedők és iparos-osztály teljesen dominálja a piaczt s per excellens neki termelnek a termelők jó és drága árut.

Decentralizálni kell tehát azipart nálunk is. A kereskedelmet tudvalevőleg az életképes ipar okozza s teljesen követi amazit. Ahol erős termelés van, közvetítő mindig akad. Életerős vidéki ipari centrumokat, tehető és készpénzzel fizető fogyasztóközösséget kell teremtenünk. Hogy legyen a mezőgazdának közeli fogyasztója nyers termékeire s viszont a gyáros tudja a helybeli kereskedők által közvetlenül forgalomba hozni ipari produktumait. Hogy így mind a három foglalkozás tisztességes hasznot hozzon és a sziveket a meglegedés érzetével betölve, fogékonytá tegye a nagy nemzetimunkában való részvételre. Ami megint politikai és kulturális szempontból volna kívánatos. Mert ha a magyar állam fenhatósága alatt jól boldogul az az idegenajku honpolgár: sohasem fog idegen aspirációk után bomlani. S akinek megvan az anyagi exisztenciájá, az könnyen művelődik.

Mindezt pedig csak a vidéken lehet megselekedni, a bajok közvetlen közelében. Azért tartjuk olyan nagyjelentőségűnek ezt a politikát, mert első sorban éppen vidék iparának erősítését s erős ipari centrumok létesítését tűzték ki célul, mint ezt a közelebbi évek folyamán alapított és segélyezett számos vidéki gyár és az országsszerte föllendített kisipar példái mutatják.

Kereskedelmi kamarák a külön vánterületért. A kasai ipar- és kereskedelmi kamara fölkérte a debreczenit, hogy a kamarák, mint az ipar védelmére hivatott testületek Debreczen tartandó országos értekezletükön a napirend egyetlen tárgyául a külön vánterületre való áttérést tűzzék ki. A kassai kamara véleménye az, hogy a hivatott gazdasági közvéleménynek impozáns megnyilatkozása csak erősítheti az Ausztriával tárgyaló magyar kormány pozícióját és megérieti azokkal, akiket illet, hogy a magyar nemzet nemcsak nem fél a gazdasági különvállástól, de abban látja a haza boldogulásának, fölvirágzásának eszközt. A debreczeniek ennek folytán e tárgyra nézve kikérték az összes kamarák véleményét.

Magyar miniszterek Bécsben.

Széll Kálmán miniszterelnök és Láng Lajos kereskedelmi miniszter tegnap Bécsbe érkeztek, honnét ma térnek vissza, még pedig a kormányelnök Rátótira, Láng Lajos kereskedelmi miniszter pedig Budapestre.

A miniszterek utazására vonatkozólag más oldalról a következőket jelentik:

Az utazás hivatalos célja az, hogy a miniszterelnök jelen legyen Széchényi grófnak, a király személye körüli miniszter leányának az esküvőjén, hol mint tanu fog szerepelni. Ez alkalommal Széll miniszterelnök tanácskoznai fog Körber osztrák miniszterelnökkel is és amennyiben ennek szüksége merülne föl, a tanácskozás után Ischlbe utazik, hogy a királynak referáljon a kiegyezési ügyek állásáról. Mindenesetre azonban a hét végén a miniszterelnök visszatér Rátótira, a hol már eddig is több irányadó politikus látogatta meg s a közelebbi időben még többet keresik föl. Láng Lajos kereskedelmi miniszter utazása összefügg a Bécsben tartandó konferenciákkal. Láng Lajos az utazást megelőzőleg, vasárnap látogatást tett Rátótton Széll Kálmán miniszterelnöknel.

Kossuth és a függetlenségi párt.

Budapest, július 22.

A függetlenségi és 48-as párt Kossuth-ünnepélyt rendező bizottsága ma délelőtti 10 órakor a beteg Rákay László helyett Ilyés Bálint orsz. képviselő elnöklésével értekezletet tartott, amelyen a bizottság tagjai nagy számban jelentek meg.

A titkári jelentés után Nessi Pál és Pichler Győző képviselők két szótatot nyújtottak be, amelyeket a szótatkiabcsató bizottsághoz tettek át.

Az értekezlet felkérte Hentaller Lajos orsz. képviselőt, hogy népies modorban írja meg Kossuth Lajos életrajzt. Hentaller a megbízást elfogadta. Elhatározták, hogy az életrajzt 25 000 példányban kinyomatják és elterjesztik. Az értekezlet megbízta a titkárt, hogy felhívásokat küldjön szét a főváros összes egyleteihez, társaskörökhöz és klubjaihoz, hogy vegyenek részt testületileg a szeptember 19-iki ünnepélyen, az egyesületek lehetőleg zászlak alatt.

Bakonyi Samu indítványára elhatározták, hogy az összes törvényhatóságokat felkérjük, hogy a székesfővárosi Kossuth ünnepélyen küldöttségileg képviseltessek magukat és a törvényhatóságok külön-külön mindenütt megünnepeljék szeptember 19-én a Kossuth Lajos századik születésnapját. Mindenütt a kiemelt pontokon, a brassói, tokaji és mátrai hegyeken szeptember 18-án este nagy örömtüzeket gyújtsanak, szeptember 19-én a harangokat mindenütt meghuzzák és az üzteket, iskolákat bezárják.

Miután az utóbbi napokban híre járt, hogy a főváros kisméretű ünnepséget rendez szeptember 19-én, egy Krasznay Ferencz, Pickler Győző, Rákosi Viktor és Horváth Gyula képviselőkből álló bizottság azonnal felkereste Halmos János polgármestert felvilágosítás céljából.

Halmos polgármester kijelentette, hogy az ünnepség programja még nincs készen, de eddigis megállapították, hogy szeptember 19-én délelőtti istentisztelet lesz, melyen Horváth ev. lelkes imát mond. Délután a keresési sarkokban megkoszorúzzuk Kossuth Lajos sírját és leteszik a mauzoleum alapkövét.

A bizottság a jövő szerdán tartja legközelebbi ülését.

Az EKE közgyűlése.

Idei közgyűlést az Erdélyi Kárpát-Egyesület Seps-Szt.-Györgyön tartotta a város háza dísztermében, Kolozsvárról a központi választmány képviselői mintegy 30-an utaztak le az alkalomból a széki városba. Ott voltak: Feilitzsch Arhur báró, orsz. képviselő, Merza Gyula főpénztáros, Radnóti Dezső főtitkár, Kovács Géza titkár, Polányi Zoltán dr. (Bpest), Rignáth Béla (Déva), mint a központ képviselői osztálytitkárok. Továbbá: Dániel Gábor képviselő házi alelnök, EKE fővárosi osztály alelnök, Sándor János főispán, Domokos és Szentiványi alispánok, Pap Mihály nyug. esendőrezdes, Gidófalvy István dr. kir. közjegyző, Apáthy István dr. egyetemi tanár és neje, Rusziska Béla dr. egyetemi tanár és neje, Pataky Zoltán dr., Török Arhur dr., Máthy József, (Mhely) EKE ügyvivő, Ferenczy Géza (N. Ajta) Schönbörg Miksa, stb.

Brassóban a brassóvármegyei osztály tagjai Zakariás János dr. ügyvéd, osztályelnök vezetésével mintegy 60 tagból álló részt-

vételvel csatlakozott a központi küldöttséghez. Megelőzőleg Zakariás János dr. elnök üdvözölte a központi képviselőket, kérve, hogy Brassó vármegye turisztikai érdekeit minél hathatósabban támogassa az egyesület. Feilitzsch Arhur báró válaszában üdvözölte az osztályt, hogy a központ a brassóvármegyei osztálynak ezültudatos működését mindig méltányolta s jövőre még fokozottabban fogja méltányolni.

Ezután a széki vasutga szállított a 100 főre felszaporodott kiránduló társaság Seps-Szent-Györgyön a vasuti állomáson Gödri Ferencz polgármester üdvözölte az EKE-tagjait, biztosítva őket a város szives vendégszeretetről — Azután az EKE. háromszékvármegyei osztálya fogadta a vendégeket a legnagyobb vendégszeretettel.

Ezután kocsiúra ült a társaság és a 48-as honvéd emlékhöz vonult a hol az EKE. nevében Feilitzsch Arhur báró beszédet mondott és megkoszorúta az emléket. Majd pedig Tompa Kálmán a kolozsvári Nemzeti Színház tagja szavalt el egy hazafias költeményt.

E kegyeletes megemlékezés után a város háza dísztermében gyűlt össze a társaság. Pont 11 órakor Feilitzsch Arhur báró az elnök kezdte mondani elnöki megnyitóját. Ezután a titkár olvasta fel évi jelentését. Majd széki mozgalomról tettek előterjesztést. Végül megválasztották a tisztviselőket.

A kiküldött kandidáló bizottság javaslata alapján megválasztották elnöknek Feilitzsch Arhur bárót, alelnökknek Hoppes Miklós kir. táblai tanácselnököt, Hangai Oktáv tanárt, Szédeczy Lajos dr. egyetemi tanárt, Gyöngyössy Béla erdőfőügyelőt és Hermann Antal dr. igazgatót, főtitkárnak, Radnóti Dezsőt, főpénztárosnak Merza Gyulát, titkárnak Kovács Gézát.

A választások megejtése után tárgyalták a költségvetést, melyet 94.957 kor, 48 fillér bevétellel és 98.575 kor. 22 fillér kiadással elfogadták. Ezután a jövő évi közgyűlés helyétől Brassó városát állapították meg.

Végül felolvasták az üdvözléseket, mely után az elnök zárszavai után a közgyűlés véget ért.

Közgyűlés után társasébredre gyűlt össze a társaság, mely lelkes hangulatban folyt le.

Itt nagy feltűnést keltett Sándor János kormánybiztosnak a székielek érdekében tartott beszéde.

A kolozsvári honvéd dandárparancsnok szabadságolása.

Kolozsvár, július 22.

Már adtunk hírt arról, hogy Rónai Horváth Jenő ezredet, a kolozsvári honvéd dandár parancsnokát szolgálatképtelenség címén szabadságlátták. A katonai körökben

tésére, kivéve hogy bűnének a felfedezéséről tudósítsa. Ezt, nagy kockázattalással megtette a postán küldött neki pénzt, ezen egy szó kíséretével „Amerika”.

E figyelmeztetés által Homené ismét kisiklott a rendőrség kezei közül. Ő már Osztdében volt midőn a pénzes levél utóért; mert ő abban a pillanatban elhagyta Drezdát, midőn az Ernő halálát megtudta és a férje megígérte, hogy nem sokára követni fogja. És rögtön egy New-Yorkba menő hajóra szállt.

Sir George és Regináld, midőn a rendőrségnek minden utasítást megadtak — Sir George nagy jutalmat ígérve a gyilkos letartóztatásáért — készülték a szeretett fiu és testvér maradványait Angliába haza vinni, Laurát az anyósa és a Gwendolin gondviselése alatt hagyni. Sir George, felszólította Home urat, hogy az ő vissza térséig, a mi a temetés után rögtön meg lesz, maradjon a nőkkel.

Az nagyon szomorú utazás volt. A ki Sir Georgot most látta e nagy csapás — e rettenetes kegyetlenség által lesújtva — nem ismerte volna fel benne azt a korához nézve ifju, erőteljes, élénk és mozgékony gentlemant, a ki azelőtt két héttel hagyta el az otthonát.

A Regináld szép fiatal arcát az aggodalom és bánat sötét felhője borította, tömött barna haja között bőségesen mutatkoztak a szürke szálak. Szomorú terhükkel atya és fiu rögtön a Holiba mentek és a szegény Ernőt utolsó nyugalomára a családi sírboltba tették, hol ősei aludtak.

A temetésre sokan gyűltek össze. Szinte mindenik vidéki család elküldte a kocsiját és Andrewshopnak a lakói a temetőbe gyűltek. Mély részvételt tanúsítottak a gyászoló család iránt és mindenkinek szívét szánalom töltötte el a szegény fiatal özvegy iránt, a ki csak

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1902. Július 22.

La grande morto.

Venezia, 1902. jul.

A nagy halott itt fekszik némán, ünneppélyesen, a világ legnagyobb szerűbb csarnokában kiterítve. Érezhangja, a mely messzerőpült a a kéklő lagúnák fölött, örökre elnémult, megcsöndesült. Korhadt oszlopok forgácsai, fészszázados vakolat szürke pora, eltörhetetlen tégladarabok borzalmasan óriási sírhalmá borítják megrepdett harangait, melyek egykor a lovas Napoleonnra is büszkén néztek alá.

A hatalmas Campanile, melynek kupolája a schveiczi havasok fehér ormaira látott el, s melynek arany angyalát először pillantotta meg száz év óta a világ minden Velenceze járta embere, most porba omolva, romokban hever a Szent-Márk terén.

— A Campanile meghalt! — mondogatják egymásnak a szomorú velenceziek. És utcáhozszatt napestig és késő éjszakáig nem beszélnek egyébről, mint a Campanile-ről.

A „nagy halott” pedig közömbösen türi a szóbeszédet. Körülötte kíváncsi idegenek százezreilökdösődnek, lármáznak, zajonganak. A gyászoló velenceziek néma gyászukkal elvonultak a csatornákon. Most csak az idegenek tolonganak a ravatal körül. Azok pedig nem szomorúak, nem rokonok, csak kíváncsiak és — idegenek.

A világ legkönynyelműbb emberei, a velencei csavargók, a kiknek délutáni kemény kővankosukra zuhant alá a 98 méter magas torony, most arrább húzódva folytatják mesterségüket a „dolce far niente” nehéz munkáját. Azért irom, hogy nehéz, mert derekasan izzadnak a velencei nap forró sugarai alatt tétlenül sűtkérazva.

Nincs rokonaszenvesebb nép az olasznál, csak meg kell szokni őket. Tolakodó, henyé, könnyelmű, de kedélyes és — jó modora. Nem tolokodóbb, nem szemtelenebb, mint nálunk némely „kaputos” emberek. És a pumpolást bámulatos tökélyre vitte. Ha nálunk a piaci torony összedül, bizonyosan agyonüt legalább 50 embert (itt senkinek sem lett semmi baja) de legalább a romokat sietve eltakarítják. Itt napok óta abból áll az összes intézkedés, hogy négy talián katoná egy vashoroggal a vakolatot kaparja le az épen maradt téglákról. Az idegenek légioja nehogy ok nélkül vándoroljon ide, látnivalót hagynak számunkra. A képes levelező lapok millárdjai röpülnek szét naponta a Campanile remjaival. És néhány centesimoért bármelyik markos csavargó szívesen elmeséli egy óráig az öt másodpercig tartó katasztrófa részleteit.

Erről azonban semmit sem tud a nagy halott. Csak ül, csak ül, csak hallgat, pedig sokat beszélhetne a kanyargó folyásokon elhangzott eskükről, titkos kézszorításokról, lázas, szívetremegtető csókokról. De a Campanile hallgat, most is, amikor jól teszi, a mint hallgatott akkor is, a mikor nem tette jól.

Néhány száz éve előtte gyilkoltak meg egy hatalmas patriciust. A vérében fekvő halottat egy szegény péklegény találta meg korán reggel, mellette hevert a fényes tör is, amellyel meggyilkolták. A péklegény fölvetve, nézegette s midőn lépteit hallott háta mögött ijedten eldobva kezéből futásnak eredt. Rövidesen nyakon csípték, kosarában megtárlták a tört, a többi elvégezték a karperecek, meg az Orfano csatorna habjai. Mikor aztán megkerült az igazi gyilkos, a nagy tanács egy Mária képet állítottott a szt. Márk templom oldalára a következő fölírással:

Ricordatevi del povero fornaretto! (Emlékezzetek a szegény péklegényre.)

És azóta minden este gyígyult a szent kép oldalán két lámpa az ártatlanul kivégzett péklegény emlékeztetésére.

A néma halott borzasztó zuhanásában megsuroolta a templomot is. És tegnapelőtt nem égtek a lámpák — négyszáz év óta először . . .

Lázár Ernő.

Rejtett bonyodalmak.

Angolból fordította: Amica.

L.

(Folytatás)

(111)

Azt rajtunk kívül senki sem tudta; Laura nem akarta hogy arról beszéljenek. — Nem; Adél sem tudta, — Reggi fájdalmasan sohajtott. Oh Gwendolin, nem látod hogy mily borzasztó gyanu háramolhat a feleségemre? Mi, a szegény Ernő és én,

Borszék gyógyfürdőbe utazásra! Évek óta kiismert legjobb és a legkényelmesebben berendezett 4 üléss „Landauer kocsi” fogatokat mérsékelt árban megrendelhetni elindulás előtt 3—4 nappal előre **Miklós Görög** fogat tulajdonosnál Szász-Régen

— Közlekedés: Július 1-től kezdve, naponta 2 kocsi indit Sz.-Régenből a reggeli 7 órai vonattól — Rotosnyán megebédelve — Ó-Topolcán lováltázán este 7 órakor Borszékra érkeznek.

Sürgöncyzim: „Görög Landauer” Szász-Régen.

„Borszék”

is nagy feltűnést keltő esetről a „M. Sz.” ezeket írja:

Akik értékes katonák virágnyelvén, bizonyára tudni fogják, mit jelent, ha valakit jelenleg szolgálathéptelennek minősítve, szabadságonak.

Az ilyen képletes kifejezés mögött rendszerint rejlik valami, amit a hadvezetés nem akar nyilván bevallani. Rónai Horváth Jenőnél erre igazán kíváncsiak vagyunk.

Ugyazólán egyetlen katonai tudósítónk is, aki magyar nyelven, magyaros szívrrel mivelt a katonai tudományt. Mit vétett, hogy egyszerre így félreterezik? R. Horváth Jenő ez idő szerint csak ötven esztendő s nehezen tudjuk elhinni, hogy már ötven esztendő korában legyen szolgálathéptelen.

Nem tartjuk ezt teljességgel kizártnak, de nagyon valószínűnek sem. Kíváncsiak volna ezek szerint, ha megnyugtatták a gyanakvó közvéleményt, hogy a dolog tényleg úgy áll, mint azt a hivatalos lap mondja.

Nyugtassák meg, ha lehet, a közvéleményt, hogy Rónai Horváth Jenő nem azért tesz ki félre, mert magyar nyelven, magyaros szívrrel írt katonai tudományos könyveket s mert rajongó lelkesedéssel csüngött a magyarországi régi dicső hadi tetteire.

Ha ez a hiteles helyről jövő felvilágosítás elmarad, joggal teheti föl a nemzet azt, hogy még a magyar kir. honvédség kebelében sincs helye az olyan katonának, aki magyar hazafi voltának írott bizonyítékait meri adni.

A kiváló katonának, ki ugy látszik, nem tér többé vissza a honvédség kötelékébe, életrajzi adatai különben a következők:

Horváth Jenő (róna) honvédszerecs és katonai író, szül. Drégely-Pálánkon (Hont) 1852. decz. 30. án. A honvédséghez besoroztatván, a Ludovika Akadémia tisztiképző tanfolyamát végezte. 1876. szept. 18-án hadnagygyá nevezetett ki. Két évvel később a Ludovika Akadémia felsőbb tszti tanfolyamára, innét pedig a bécsi és kir. hadi iskolában jutván, ezeknek végzése után vezérkari tiszté minősítették és soronkívül főhadnaggyá, 1886. május 1-én ugyancsak sorrendben kívül századosá, 1892. november 1-én pedig őrnaggyá lépett elő. 1882-től kezdve három évig a honvédelmi miniszteriumban a kiképzési ügyek előadója volt, 1885-től kezdve pedig 6 éven át a Ludovika Akadémián mint a harcászati és hadtörténelmi tanára működött, mely szolgáltatásának befejezése után a katonai érdemkeresztet tüntették ki.

Egy évi csapatszolgálat és két évi kerületi segédtségi alkalmazás után 1894 őszén a honvéd törzstiszti tanfolyamhoz került, hol mint parancsnokhelyettes és a harcászati tanára működött. Irodalmi tevékenységét még 1876-ban kezdte meg, amikor is a Ludovika Akadémia Közönlönyében első dolgozatát tette közzé. Ez időtől fogva e folyóirat egyik legbuzgóbb munkatársa volt. Mint tanár számos kisebb-nagyobb katonai és hadtörténelmi tárgyú dolgozaton kívül, melyek egyrésze német és francia katonai folyóiratokban is megjelent. A Ludovika Akadémia számára több tankönyvet írt.

most töltötte be a tizenkilencedik évét. A temetés után, midőn az Ernő végrendelete fel volt olvasva, az atya, a Reginald becsületéért remegve, kinyilatkoztatta, hogy ők örököst várnak.

Ernő mindent Laurára hagyott, a mi még nem volt rá biztosítva.

Végrendeletét rögtön a házasság után csinálta, midőn azt hitte, hogy ha ő meg fog halni Reginald lesz a Holt örökös; ezért nem volt említés téve róla, sem másokról, az egy Laurát kivéve.

A temetés után rövid idő múlva sir George ismét Drezdába indult és Reginald visszatért a saját otthonába. Adél, a legdrágább és legkedvesebb gyászolója, sőt a férje bánatáért még könnyezést is színlte. Még nem jutott el hozzá az a hír, hogy örököst várnak. Az újságok az Ernő halálát kisérő rejtélyes körülményekről beszéltek, határozottan állítva a tényt, hogy meg volt mérgeve és Adél a saját gondolataitól el sapadt és rosszul lett; de nem jutott el hozzá az a gyanu, hogy de Laurent kisasszonynak volt része a bűnben. A rendőrség tanácsosabbnak vélte ezt elhallgatni.

— Hogy van Laura? — kérdé szenveltetett komolysággal.

— Már jobban volt — válaszolá Reggi — és most azt hiszem, hogy egészen jól van; de nagyon gyenge és lahangolt a mi nagyon természetesen.

— Ez szomorú dolog volt rá — sóhajtá Adél olyan veszteség — olyan változás minden tekintetben. Azt hiszem, hogy Ernő szép jövőmetek hagyott neki?

— Mindenét Laurának hagyta a milye volt.

— És a nagy örökséget is meg fogja kapni — mondá Adél elgondolkozva; de elvesztette Ernőt és elvesztette az állását mint Holtnak jövődőlbeli asszonya.

Az Erdélyi Kárpát-Egylet működése.

— Észrevételek. —

I.

Az Erdélyi Kárpát-Egyület e hó 20-án tartotta „távol a világ zajától” Seps-Szent-Györgyön, ez évi rendes közgyűlését.

A közgyűlésre nézve, előleges évi jelentéseket, beszámolókat, a mint azt az Emkeuél s más hasonló testületnél megszoktuk, nem kaptunk. Az E. K. E. folyó iratát sem küldik be szerkesztőségünkbe. Miután így elzárkóznak a nyilvánosságtól, lehetlenné teszük azt, hogy működésüket minden részletében megismerjük, azokat szélesebb körben ismeressük, hogy annak alapján az ügy helyesebb szolgáltatára a sajtó jótevény befolyása érvényesülhessen.

A Kárpát egylet működéséből csak azt tudjuk meg, a mit az iroda is jónak lát kefelevonatot, vagy indigóval másolt értesítések alakjában nekünk orvosság gyanánt „beadni.”

Az „Erdélyi” évek óta nem kapjuk.

Az egész működést nem látjuk. Itt, ott nyomokat találunk távol vidékek lapjaiban, melyek E. K. E. előttünk ismeretlen czéljaira való gyűjtésről, országos kéregetésről szólnak.

Talán nem veszi rossz néven a Kárpát egylet elnöksége s nem indít miatta hajszát a cikkek írója ellen, ha a 14 oldalra tömött nyomtatva beklódított közleményt, a helyett, hogy óhajtatja szerint szárazon lenyomatnók, észrevételekkel kísérjük.

(Több féleképen eltávolított Eke tagok.)

Azt nem tudjuk, hogy az egyleti szabályok hányféle tagot állapítanak meg. Csak azt látjuk, hogy a jelentés legvégén említve van, hogy a múlt évben 4000 volt a tagok száma. Az idén 800 új taggal szaporodott a létszám. Így most, az alapító tagokkal együtt, a tagok száma, a jelentés szerint meghaladja az 5000-et.

Ez 5000 tag nagy része nem törődik az ügyekkel, csak fizet.

Ezt helyesen is teszi. A ki érdeklődik az intézők iránt, az úgy tesz, mint dr. Richter Aladár, egyetemi tanár, vagy Bartha Miklós. Bejelenti nyilvánosan a kilépését. A ki pedig az ügyekkel is óhajtatna foglalkozni és szeretne az egyesülettel használni ennek az országgrésnek, az rosszul jár. Az irodában megnevezik, hogy ennek mikor jár le egyesületi tagsági ideje. Ennek lejártával minden megkérdés nélkül kiejtik a tagok testületéből.

A jóra törekvő egyen ott alkalmatlan. Nem az ügy szeretete irányadó ott, hanem a hangzatos frázisokkal való nagy képűködés. Nem a hazarész javára és forgalmának előmozdítására, széles körben megismerésének lehetővé tételére irányuló váll vetett tevékenység, hanem az egyoldalú kéregetés az iroda fentartására.

Egy fent említett módon az egyesületből kiboxolt közember panasztelt a főpénztárnál, kituszkolása miatt. Ez sajnálkozással vette tudomásul, kijelentve, hogy rá ez nem tartozik. Ő a pénztári adatokat az egyletben „en gross”-ban veszi át. A detaillokat az iroda tőle függetlenül végzi. Azokba ő nem pillenthet bele. Ezzel vég elintézését nyert egy tag „lenni”, vagy „nem lenni” fontos kérdése.

— Oh, nem — válaszolá Reginald — mint az örökös anyja, annak huszonégy éves koráig, még mindig ő lesz az első személy; tehát az állása nagyon keveset változott.

— Mit? — kiáltá Adél, átható kellemtelentül éles hangon. Miféle örökösről beszélsz? Nem azt akarod mondani, hogy Laura —

— De igen; úgy hallottam, hogy néhány hónap múlva — valószínűleg februáriusban várják az örökös születését.

— Oh, én tudom azt elhinni! Soha, egy szót sem hallottam róla! — kiáltá a felesége a félreismerhetetlen borzalommal vegyült kétségbeesés kifejezésével arczán.

— Adél — mondá a férje és megragadta a felesége karját — mond meg rögtön, tudsz e valamit a nagynővér bűnéről?

— A nagynővér bűnéről? — Hogy érted azt? — lihegte Adél; de a jalki elfehéredtek és reszkettek.

— Adél, te tudod, hogy Ernőt ő ölte meg és te érte — és valószínűleg a saját javáért; de, kála az Egnek, mind hiába! Te azt gondoltad; hogy mert egy évig nem volt gyermek, biztos volt minden. Oh, te nyomorult asszony, te beleszeregetél egy olyan bűnbe, mely szegényt hoz — egyedül csak szegényt és gyászlatot jutalmazd!

Adél hangos kiáltással ájtultan esett a férje lábaihoz.

Reggi felemelte és a díványra tette aztán csengett a szobaleánynak, asszonyát rá bízta és aztán — mint teljesen szerencsétlen ember — ott hagyta.

Bezárkózott a saját szobájába és Adél, midőn magához jött, óráig hallotta őt nyugtalanul le s fel járni. Kopogtatást az ajtájan mely be volt zárva, és kérte, hogy engedje be, de nem kapott választ. Végre Adél visszavonult onnét és a férje legényét küldte hozzá étellel.

(Bepillantás a részletekbe.)

Vajon az ilyen detaillokból az elnök bepillantott-e? A főpénztáros díjtalanul teljesíti, nehéz és felelősség teljes szolgálatát. Nem lehet csodálkozni, ha ő a „detaillok”-ba nem pillant bele.

De sürin hangzottak fel panaszok, munkáz vezető tagok részéről, a kik helyes dolgot kezdeményeztek, a kik szívökben kecsértséggel kellett, hogy vissza vonuljanak s a kik ajukon panasz szóval hagyták oda a jóra irányuló cselekvés terét?

Az elnök látta-e ezeket? Fontos kérdés ez azért, mert hazarészünkre nézve életfeltétel minden jótöréköt erő felhasználni és a hasznos irányban megnyilatkozó munka kedv érvényesülését előmozdítani. A helyes vezetés titka ebben áll s nem a munkáz tagok eltávolításában s a munka kedv lohasztásában.

(Folytatása köv.)

A felköszöntött zászló.

Feilitzsch Arthur báró tudvalevőleg utólagosan jónak látta egy, a saját lapjában és a fővárosi lapokban kiadott nyilatkozattal megbolygatni a közvéleményt Erre a nyilatkozatra, most Richter Aladár, egyetemi tanár az alábbi, igen figyelemreméltó nyilatkozatban felel:

Feilitzsch Arthur báró, a kolozsvári II. ker. orsz. képviselője, az 51. galogezred zászlószentesítési lakomáján elmondott s immár ismeretes pohárköszöntője utólagos magyarázatára nyilatkozatot közöl a fővárosi lapokban, amelynek legalább is egyik tétele — bár névszerint nem idéz a közlemény ítélszéké elé, nevezetesen az, hogy „akadt, aki ezt az alkalmat mohón fölhasználta, hogy magának az ő (t. i. a képviselő ur) révén szerezen olcsó dicsőséget” — nyilván csak engem illethet, mivelhogy eszomoru eset alkalmából névszerint csupán én kerültem szembe a báró képviselő urral. Erre vonatkozólag most már az ország közönségének az ellenfél részéről való kellő tájékoztatása czéljából is kénytelen vagyok a kétszeres megrovás után röviden a következőket kijelenteni:

A zászlószentesítést jóval megelőzőleg illetékes fakultáshoz írásban beadott tiltakozásban fejtettem ki azokat az okokat, amelyek hitem szerint lehetlenné teszik a kolozsvári tudományegyetem részvételét a közjogba ütköző zászló felszentelésén. A fakultás, amelyhez tartozni szerencsés vagyok, ennek az alapján is határozott. A zászlón kétfélt ass karmai között függ a zászló, rajta a korona-tartományok során Magyarország címere. Ez az 1849 ki, illetőleg az 1804-ki (aug. 17. óta) Ausztria címere, amidőn is Ferencz császár és király Ausztriát császárságra emelvén, a német-római császári kétfejtű sasos címet egyszerűen átvette osztrák birodalmi és császári címerül; e címer időnkint csak annyiban változott, hogy több vagy kevesebb „tartomány” címer kerül a sas védőszárnyai alá pld. 1849-ben. (Lárd: Köhne, über den Doppeladlern, Berlin 1871. — az ausztriai viszonyokra nézve Wertheimer: Az osztrák császári cím főlvétele stb.) Mint német birodalmi címer eredete legalább is 1433-ig vezethető vissza. Erről egyedül csak Feilitzsch bárónak a véleménye az, hogy „jelentőség nélkül való, mely

nem is veendő figyelembe, mert semmit sem reprezentálhat, még Ausztria címerét sem.” A sajtó nyilatkozatai azonban, talán az egy „Klausenburg”-gal kedveskedő Neues Pester Journal kivételével, bőven meggyőzhetők a a képviselő urat arról, hogy ország közvéleménye homlokegyenest az ellenkező. Ez az egyik.

Az „olcsó dicsőség”-re való vágyakozás vádjá ezáltal nem érhet föl az egyetemi katedra piedestáljához, mely minden művelt nemzet kötelességében a gondolat szabadságának egyedül biztos alapja s egyszersmind a legtöbb, amit a magamfajta ember elérhet. Miniszter-viselt főriák tértek s térnek vissza oda, ahol én vagyok és én biztosítom a báró urat, hogy csak az találhat benne „fokozni” valót, aki annak az izét nem ismeri. Ez a másik.

Kiki a maga módja szerint hazafi és én mindezek után úgy vélem, hogy a kolozsvári zászlóügyben tanusított nyílt magatartásáért nyugodtan elviselhetem az ország közvélemény kritikáját.

Kolozsvár, 1902. jul. 20.

Dr. Richter Aladár
tud.-egyetemi ny. r. professzor.

„Ellenzék.” Felhívás előfizetésre.

Julius—Szeptember

és
Julius—December
hónapokra.

Jul.—Szept. hónapokra: 8 korona.
Jul.—Decz. : 16 korona.
Juliusra: 3 korona.

Az előfizetési pénzek a következő címre küldendők:

„Ellenzék” kiadóhivatalának.

Kolozsvár.

Előlehet fizetni bármely naptól kezdve.

Mutatvány számot kívánatra szívesen küld a kiadóhivatal.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, július 22.

— Száz éves volt e Brassai? Brassai Sámuel, az európai hírtudós mellezobra a kolozsvári unitárius gimnázium új épületének előcsarnokában látható. A szobor képe a dr. Gál Kelemen írgazgató által nagy gondal szerkesztett, 300 lapra terjedő, gazdagon illusztrált, nyomdailag is izléssel kiállított „Értésítő”-ben látható. A szobor alatt ez a felirat áll:

Dr. Brassai S.
1800—1897.

E felirat szerint Brassai Sámuel 97 évet élt. Brassai saját nyilatkozata szerint azonban születése századik évfordulóját még életében megünnepelte sőt fűdőzölte őt élete 100 évének évfordulója alkalmából Wiassits Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter is.

Felvetjük tehát a kérdést: a hallozás óta akadtak-e valamely olyan adatra, amely az öreg Brassainak születési évét hitlesen megállapította, vagy pedig a szobrász, a vésséskészítő volt le az öreg tudós dicsősége és hosszú életéből három esztendőt?

A képen még valami feltűnik. Az öreg mellezobrán valami frakk-féle hábitust adtak. Ilyen kabátot aligha tűrt volna testén valaha az öreg puritán természete. Nem jobb lett volna-e az öreg urat ismeretes zekében szoborba önteni? E kérdésekkel különben ne essék sérelem a halás unitárius vallás közönségén, sem kegyelettenség a kiváló tudós emlékére, aki hazájának, nemzetének és egyházának, hosszú életén keresztül oly hasznos szolgálatokat tett.

(Beküldetett.)

— Kolozsvári tornanítók egyesülete. Kolozsvárt három évtizeden keresztül egy tornatanár végezte az összes alsó, közép és felső fiú és leány iskolák tornanítói teendőit. A munka emberfeletti volt. Csak valahogy is megfélelni a feladatnak lehetlenné látszott ahhoz érték előtt. Az első tornatanár tíz évi munkásság után elvonult a biztos puszta elől. Utódja 12 év alatt teljesen elhasználta szervezetét s az egykor edzett erőteljes férfiú élete legszebb korában elhunyt. A K. A. C. és a kolozsvári torna egylet folytonosan hangoztatta és sürgette a testi nevelés ügyének felkarolását. Sokáig nem vezetett semmi eredményre a sürgetés. Végre évek múltával, 1896 őszétől kezdve kezdtek a tanterfiak is belátni az állapotok tartathatlanságát. Egmásután gondoskodtak a tornaszat oktatására szakemberekről. Ma Kolozsvárt 12, mond tizenkét

szaktanár teljesíti azt a munkát, [a me'yért egy, hajdan életét áldozta. Ezek a tanárok egyesületet készülnék alakítani, a melyben megvitatták azt, hogy miképen lehet a testi nevelés ügyét jobban szolgálni az erdélyi részeken. Az egyesületnek első ténykedése az lesz, hogy a pályatársak megfelelő formában fognak áldozni annak a férfiu emlékének, a ki életét áldozta az ügynek.

— Turcsányi Gyula és neje ezüst menyegzője. Turcsányi Gyula é. ev. lelkész a kolozsvári Kossuth asztaltársaság kiváló és munkás elnöke, nejevel vasárnap tartotta meg házasságuk 25 éves jubileumát. A szép családi ünnepélyen az ünnepelt barátai és tisztelői nagyvonzóan vettek részt. Jelen voltak: Ferencz József unitárius püspök, Kovács János unitárius tanár, Schneller István egyetemi tanár, Grátz Mór evangélikus lelkész, Józán Miklós unitárius tanár, Melicsó Frigyes vasúti főfelügyelő stb. Az ünnepélyre számos üdvözlő levél és távirat érkezett. A vacsoránál a pohár köszöntők sorát Ferencz József püspök nyitotta meg. A püspök jelen volt Turcsányinak 25 évvel ezelőtti megártott menyegzőjén is. Lendülettel beszédében összehasonlítást tett a menyegző és az ezüst lakodalm között. Falköszöntőjére Turcsányi egy igen szép beszéddel válaszolt. Grátz M. és Schneller István a család jelenlévő s távollevő tagjait köszöntötték fel. Dr. Turcsányi József, az ünnepelt nevelt fia Kovács János egykori tanárára írt poharat, ki úgy Anglia, mint Amerikában tiszteletet szerzett a magyar nérek. Józán Miklós ez alkalomra írt odáját szavaltá el. A társaság éjfélt után 2 óráig volt együtt.

— A Kolozsv. orsz. Nemzeti Színház nyugdíj és segély egylete javára rendezett mulatságra tiszteletjegyeket kiáltottak: Hegedüs Sándor orsz. képv. 20. fkor. Gróf Bély Ákos főispán 10 kor. Winkler János 10 kor. Szűcs Gyula 10 kor. Tósis Pál 10 kor. Bocsaénczi László 10 kor. főaszt. Ferencz József unit. püsp. 5 kor. Dr. Benel János 5 kor. X. ur. 5 kor. Szentgyörgyi István 2 kor. Deák Karolin 2 kor. Gergely Márton 2 kor. Orosz Károlyné 3 kor. tiszt. Péterffy Dénes 2 kor. Barabás Rozsika 1 kor. Budai Ignác 1 kor. egy ur 1 kor. Fogadják az adakozók a rendezéség hílas köszönetét.

— Rendőri hírek. Ellútt gyermek. Horinkár János szamosközi lakos János nevű fiacskja tegnap eltűnt. 10 órakor jelentette ezt az esetet az elkeseredett apa a rendőrségnek a következő felvilágosító történettel. Jánost testvérkéje kis Mariaka a kertbe hívta játszazodni. A kert végén hőmpölygő-feti hullámai a Szamos. A két kis gyerek letelepedett a szamos partjára. Vigan lú'cskoltak lábaikkal a vízben... Nagyvártatva visszatért a kis Mariaka s pihegő kebelével panaszkolta, hogy János belebukott a vízbe és ő nem látta többet. A kéréséggel szűlőlt kiszaladtak a kertbe, segítségért kiabáltak, hozzáláttak a mentési kísérlethez, de eredménytelenül; — még a hullát sem találták meg. Rendőri kutatás még ma is tart. — Kémény tűz. Fekete Gábor táblai elnök páris utca 21. sz. alatt levő lakásán ma reggel kéménytűz volt. A helyszínrre jött tűzoltók hamar lokalizálták. Kár nem esett.

— A Kossuth-ünnep. A főváros Kossuth-ünnepségeket rendező polgári bizottság ülésén Lakatos Miklós elnök jelentést tett a polgármesterrel járt küldöttség útjáról. A hatósági ünnep programja a polgármestertől kapott értesítés szerint a következő: Szeptember 19-én, pénteken délelőtt 10 órakor istentisztelet lesz a deákterti evangélikus templomban. Onan a hivatalos személyek kocsin a temetőbe mennek, feltízten kettőkor a Kossuth-sírra koszorútesznek és tizenkettőkor a meghívott hivatalos személyek jelenlétében levezik a Kossuth-mauzóleum alapkövét. Itt egy beszéd lesz, azt megelőzőleg a dalárdá a Szózatot, utána pedig a Himnusz énekl. Ezzel a főváros által rendezett ünnep véget ér.

— Szabolcska Mihály és a szászvárosiak. Szabolcska Mihálynak, a kiváló költőnek és papnak minden ismerősei és tisztelői bizonyára örömmel fogadják ezt a hírt, hogy a temesváriak országos hírt költő papját, Szabolcska Mihály ev. ref. lelkész meghívták Erdélybe lelkésznek. A szászvárosi ev. ref. első lelkési állás, a mely pedig egész Erdélyben egyike a legjövendősebb lelkési állásoknak, üresedésben áll és a szászvárosi ev. ref. hívek erre az állásra hívják Szabolcska Mihályt. A szászvárosiak pár hónappal előbb a második lelkési állásra hívták meg a költő papot, aki azonban azt nem fogadta el. Az első lelkési állásra szóló megkeresést azonban Szabolcska elfogadja és így a temesváriak ismét ev. ref. lelkész nélkül maradnak.

— Szolnok-Doboka köszönete. Szolnok-Doboka vármegye törvényhatósági bizottsága július 19-én tartott közgyűlésében Deágy Zoltán főispán indítványára elhatározta, hogy a budapesti Jászvegyesületnek az Arviziárosultak segélyezésére küldött 10.000 korona adományáért, továbbá a Budapesti Hírlapírók Egyesületének mult hó 29-én tartott választmányi ülésén kinondott határo-

zatáért, hogy az ősi hónapok beálltával országos mozgalmat indít meg az árvízkárosultak érdekében — köszönetét és elismerését fejezi ki.

— **Pisztráng tenyésztés a Székely földön.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter megbízásából Landgraf János, műszaki tanácsos ez idő szerint a Székely földön jár, hogy a haltenyésztés meghonosítására nézve az ottani köröknek utbaigazítással szolgáljon. Hír szerint Homoród fárdón, a Sikászó völgyben és a Bucsiban pisztráng telepeket létesítenek.

— **Közeledési akadály.** A maros —ludas—besztercei h. é. vasút budatelle —lakenzei vonalrészén beállott árvíz rongálások miatt a vonatok csak Marosludáról N. czég Budatelléig és vissza közlekednek. Az akadály előreláthatólag e hó 26 ára lesz elhárítható.

— **Makai Zsiga felgyógyult.** Makai Zsiga Ákosfalva képviselője tüdőgyulladásából teljesen felépült s most már otthon időzik. Beckmadarasi kis házikójában, hol arról elmélkedik, hogy az uri életmód se jó mindig.

— **Hymen.** Szamosújvárt Kabós Erzsike Haris Andor kir. albíró jegyesek.

— **A várfalui mulatság története.** Mult szombati közleményünkre érdekelt helyről az alábbi felvilágosító sorokat vettük:

A várfalui mulatság este felé a fiatal-ság a szilaj kedvre kerekedvén duhajkodni kezdett. Egy páron mindenáron affért keresek. Egy magasabb állásu tordai embert találtak a legalkalmasabb médiumnak. Ez csendesen üldögte egy külön szobába, midőn megrohanást, hogy miért merészkedett magát egy pár czigányval muzsikáltatni. Az illető ur csendesítette a magukon teljesen kívül levő ifjakat, ugyan így tettek a többi urak, de hasztalan. Fenyegetések hallatszottak mindenfelől, sőt a falusi legényeket is felbujtatták a neki hevült ifjak, hogy az idősebb urakat, a kik őket lecsendesítették, megtámadják. Közbe egy berugott ifjú tetőre is inzultálni skart egy urat, de az két komoly argumentummal megelőzte. Ebből keletkezett a bicskálási rémhír, a melyet az ifjak terjesztettek.

— **Román távlovagló.** Kosztin Miron szombaton este ért Brunsba, a bajor határra és mára várják Münchenben. Kurt Seyl porosz hadnagy, ki tavaly lóháton tette meg a Metz bukaresi utat, a román századosnak Münchenig elébe lovagolt és onnan elfogja kíséni Metzig.

— **Előléptetések a földmívelésügyi miniszteriumban.** A hivatalos lap mai számának közlése szerint a király a földmívelésügyi magyar miniszter előterjesztésére Szathmáry Kornél számtanácsosnak a számvérvésügyi főnöki és Szilágyi József erdő számvizsgálónak díjmentesen a számtanácsosi címet, Bittó István miniszteri fogalmazónak a miniszteri segédtitkari, dr. Maszovics Samu és dr. Bakonyi Károly miniszteri segédfogalmazónak a miniszteri fogalmazói címet adományozta.

— **Martinique szigetéről.** Fort de Franceből érkezett legújabb hírek szerint a Peléehegy legújabb kitörése oly látványt nyújtott, mintha számtalan tábori tüzet gyújtottak volna meg. Most már egyáltalában nincs választó vonal St. Pierre romjai és a tenger között. A Philomena egyházi romjai teljesen víz alatt állanak. Az ujonnan képződött csatornákon a rothadó holttesteket a víz a tengerbe viszi. Mióta a Hovey és Curtis által vezetett amerikai bizottságának sikerült 1104 méternyre a tenger színe felett a Pelée régi kráteréről nem messze földtölteseket készíteni, hogy ezek által egy új kráter képződése az elünt Palmista-tó helyén megállapítható, azóta senki sem merészelt többé felfedező utat tenni a Pelée-hegyre. A társadalmi és üzleti viszonyok Fort de Franceban rendkívül szomorúak. A martiniquei bank kénytelen volt hitelét a lehető legszűkebbre szorítani és a nagy bordeauxi házak, melyektől Martinique függ, minden reményüket feladták arra nézve, hogy az elpusztult vállalatok ismét létesíthetők legyenek.

— **Nem kell születési bizonyítvány.** A belügyminiszter rendkívül fontos intézkedést tett. Ugyanis elrendelte, hogy a gyerekek beírásához nem kell többé születési bizonyítvány, aminek beszerzése részint fáradságos, részint költséges. Ezután tanúsítványt állít ki díjtalanul és bélyegtelenül az anyakönyvezettség. Van azonban a rendelkezésnek sokkal mélyebb értéke is. A törvénytelen gyermekek nem fogják már hat éves korukban pajtásaik gunyos megjegyzéseit hallani, s az ilyen tanúsítvány ugyanolyan erkölcsi értéket ad az ártatlan, eddig meg-hurcolt gyerekeknek, mint a többinek.

— **Hajókatasztrófa.** Hamburgból táviratozzák lapunknak: Vasárnapról hétfőre virradó éjjel nagy hajószerecséllenség történt, melyről eddig még nem is tudják, hogy hány emberéletet követelt áldozatul. A Hansa nevű vontatóhajó, a Hamburg-Amerikai Társaság hajója, este Hamburgból elindult, hogy Cuxhavenbe menjen. Éjfél tájt Blankenese-sziget és Nienstädt tengerparti falucská között a Hansa nekiment a Primus nevű régi buxtehudi gőzösnek, melyen 190 utas volt, köztük az eilbecki férfi-dalgyesület tagjai, kik a szép időt tengeri kirándu-

lásra használták föl. Az összeütközés az éjszaka sötétségében oly erővel történt, hogy a Hansa kettéhasadt a Primus gőzöst, mely azonnal süllyedni kezdett. Az eddig Hamburgba érkezett hírek szerint a Primuson levő utasok közül körülbelül kilenczvenet megtudtak menteni. A többi száznak sorsáról nem tudnak, de nagyon valószínű, hogy valamennyien elpusztultak.

— **Apagyilkos leányok.** Bátán —mint nekünk sürgönyileg jelentik — Kiss Gábor Mihály 78 éves agastyánt megölték a tulajdon leányai. Már régebb idő óta üldözték azért, mert haragudtak reá, hogy vagyonát nem adta nekik át. Szombaton kiment a falu határában levő szőlőbe az öreg Kiss a két leányával. A leányok hozzáfogtak a munkához és a 78 esztendő roszakat édes apjuknak szemrehányást tettek, hogy ő nem dolgozik. Ebből heves szóváltás kerekedett, miközben a leányok felkapták a kapát és édes apjukat agyba-főbe vették mindaddig, míg az vértől boríva össze nem rogyott. Akkor a két szívtelen leány megmosta a kúnál a kapát s nyugodtan hazament. Utközben azt mondták ismerőseiknek, hogy édes apjuk az éjszaka a szőlőben fog aludni. A szomszédok közül ketten felélenlül átmenetek a Kiss-féle szőlőbe, s rémülten látták az öregot vérbe fagyva heverni. Hamar összedöttek a szomszédokat és az öreg Kiss haldoklóva került a lakásába. A gyilkos leányokat a csendőrség elfogta, hol az első kihallgatásnál be is vallották iszonyatos bűnüket.

— **Fürdőni — erkölostelen dolog.** Dortmundból írják a következő mulatságos esetet. Az uszó egyesület háromszáz korona segélyt kért a városól. A város klerikális többsége megtagadta a kérelmet a következő indoklással: „Az egyesület semmi esetre sem áll az erkölcs szolgálatába. Mert az már mégis csak aljasság, hogy az emberek pórán (?) kivágot uszórúhában fürdőjenek.” Ugy látszik, a dortmundi városi urak vagy egyáltalán nem szoktak fürdőni, avagy csak teljes diszgyenruhában lépnek érintkezésbe a vízzel.

— **Bur vezér Európában.** A Daily Telegraph párisi tudósítója révén arról értesül, hogy Botha Lajosné Le Panne flandriai tengeri fürdőben tölti a nyarat s ott a „Felicita” nyárlakot bérleté ki. Botha tábornok, mielőtt La Fanneba vagy Urechtbe utazik, meglátogatja Krüger, majd a conotrai kongresszuson találkozik Leyds dr.-ral és Retizcel. A kongresszus bizottsága az alkalomból Dewet, Delarant és Steyn elnököit is meghívta. Courtraiból jelentik, hogy az ottani lakosság fényes fogadtatásban részesíti a bu-rokat. A fogadtatásnak és az óvációkknak azonban nem lesz politikai jellege, mert ez ellen a burok, a kik most már angol polgárok, feltétlenül tiltakoznának. Botháné bejelentette, hogy férje La Panne ban visszavonultan fog élni s megírja a bur háboru történetét.

— **A londoni Százévesek Klubja** nemrég bizottságot küldött ki, hogy kutassa fel Európa legöregebb emberét s hívja meg díszelőkének. A bizottság kutatásának eredményéről beszámolván, jelenti, hogy Rodzicki Izaiás, moszkvai lakos a legöregebb, ki most 130 esztendő. Még nem tördött, kitünően lát s nem volt még soha komoly beteg. Kevésset ivott, de sokat pipázott. Anglia legidősebb asszony 109 éves. Neme: Margit. Emlékező tehetsége nem gyöngült, de bot nélkül már nehezen tud járni. Slms György 103 esztendő, aki állandóan nagy sportkedvelő volt. Rikárd Károly 102 esztendő, még most is majdnem minden nap lovagol. A napoleoni háborúk idején a waterlooi ütközetben mint kadét tiszt volt. Az öregek közt igen érdekes egy 104 esztendő czigány, ki csak 4 év óta szakított a nomád élettel. Egész életén át szépen ivott, még most is jóformán minden nap becsip, kitűnő egészségre névrend még most is, bot nélkül jár, jól lát és tiszta csendő hangon énekel még most is. Anyja 108 esztendő volt, mikor meghalt, fia 33 esztendő és kitűnő táncos még most is.

— **A próféta szakállá.** Ismeretes dolog, hogy milyen tisztelőben áll az igaz-hívó előtt a szakállá. Olyan kincs ez előtte, mint a kínainak a czopf és a Don Juannak a bajusza. Hát még, ha az a szakállá nagy Mohamed, a próféta, arcát diszítette. Képzhetjük most, hogy mekkora ünfeláldozás Jusuf Kenan urtól, a brusszai politichnika titkáráról, hogy a prófétának birtokában levő két szakáll-azórét a konstantinápolyi főmufti rendelkezésére bocsátotta. Kenan családjában ez a két szőrszál apáról fiúra öröklődik. Az egyiket a Phiga mecsetben, a másikat a Batsi Ibrahim mecsetben helyezték el. A két ereklét, miután ajándékozták a próféta szakállára megakadt, hogy a próféta szakállából valók, az előrt ünneppályességek között helyezték el és kizolgáltatták a nyilvános imádatásnak. A két mecset azóta bucajúrú hely.

— **Az udvar konyhája az 1687-iki országgyűlésen.** A Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle legutóbbi száma érdekes történelmi adatokat közöl az udvari konyha szükségleteiről az 1687-iki országgyűlésen. A tizenhetedik században az országgyűlések közlekedéssel már jó előre tudták a magyar kamarával, milyen és mennyi élelmiszerekre van szüksége az udvarnak. A 17. században átlag hetenkint 3000 forint keltet a magyar kamarának erre a célra káldnia. Elgondolhatjuk tehát, mennyibe került az udvari konyha egy egy hosszabb ideig tartó országgyűlés alatt! Az 1687-iki országgyűlésen az udvartartás hetenkint a következő dolgokat követte: 8 dunai pontyot, 1000 font harscsát, 2 vizát, 2 tokot, 12 kecskét, 40 teknősbékát, 400 nagy és 1000 közepes kővipontyot, 30 öreg indiai tyukot és 20 fiatalabbat, 40 fehér kappanyt, 800 kappanyt 80 vén tyúkot, 600 csibét, 200 fiatal galambot, 60 lu-

dat, 100 kacsát, 44 nyulat, 50 foglyot, 70 szalonkát, 200 fenyvesrigót, 10 fázányt, 24 vadkacsát, 45000 tojást, 7 akó ecetet, 12 mérő legfinomabb bécsi lisztet, 8 mérő darált árpat, 8 ökröt, 30 borjut, 20 bárányt, 60 ürüt, 100 font szalonnát, 30 font velőt, 4 disznót, 200 akó finom bort, 18.000 zsemlyét, 280 kenyert, 4 hordó torajit és 4 hordó aszút, 40 öl keményfát és 180 kas szénét. Mindezeket tekintetbe vévén, természetesen találjuk, hogy a magyar kamara például az 1647-iki országgyűlésre 58,769 forintot, az 1649 re 30.444 forintot, az 1655 re 36.932 forintot, az 1659 re 52.528 forintot, az 1662 re 47.037 forintot és az 1681-re 35 981 forintot volt kénytelen költeni.

— **Kecskeméthy nyomában.** Titokzatos embert fogtak el Predeal mellett a magyar román határon a magyar pénzügyőrök. A fiatal embert, a ki át akart szökni a határon s a kinek zsebeiben egy Kecskeméthy Győző nevére szóló feladó levényt találtak, a magyar pénzügyőrök csempésznek néztek s átadták a csendőrségnek. A csendőrk megmozdított s találtak nála 200 frtot és egy 1901 ben kiállított postai feladó levényt, a mely Kecskeméthy Győzőnek szóló ajánlott küldeményről van kiállítva. Az ajánlott küldeményt Ploiesti román városban adta fel Kecskeméthy Győző részére Jancse Dániel. A csendőrk vallatásra fogták a fiatal embert, aki először azt vallotta, hogy őt Jancse Dánielnek hívják. Mikor azonban kiderült, hogy nem tud románul, bevallotta, hogy nem ő a Jancse Dániel s a feladólevényre vonatkozólag azt mondta, hogy találta. A titokzatos ember nevét nem akarja elárulni a csendőrknek. A budapesti államrendőrség két detektíve tegnap Predealra utazott s onnan valószínűleg Romániába megy, mert a rendőrség azt hiszi, hogy Kecskeméthy Romániában bujdosik.

— **A kopaszra-nyírás ellen.** A bécsi foderásztisztlet megfontolásra méltó módon nyilatkozott a nyár ideje alatt divatozó „kopaszra-nyírás” ellen. A maguk zsebe felé beszélnek ugyan, de komoly egészségügyi szempontokkal is érvelnek. Nyilatkozatukat írásban is megfogalmazták, és ebben a többi közt a következőket mondják:

Több ízben szóvá tettük már a kopaszra-nyírás helytelenségét és figyelmeztettük a fodrászokat, hogy a géppollt saját érdekében csak a legkritikább esetben használják. Sajnos, még mindig elég sűrűn látni kopaszra nyírt fejeket s a géppollt éppen a nyári hónapban használják gyakran, mint egyébkor. Orvosokra hivatkozunk, hogy az ilyen fejbe könnyebben hatolnak be a mikrobák, mint abba, amelyet hosszú, sűrű haj borít; ez megakadályozza azt is, hogy a fejbor közvetlen érintkezésbe jusson fertőző tárgyakkal.

Aztán a nyilatkozat beszél a fodrászok anyagi érdekeiről. Azt mondja, hogy ha a kopaszra-nyírottság divatja nagyon elterjed, bevételük is meg fognak csapnani. Tudniük egyetlen igazán kopasz ember sem fog parókat csináltatni, mert hiszen ilyenformán mindenki kopaszszá lett.

Közgazdaság.

A cs. kir. Adria biztosító-társulat 1901. évi üzleti jelentése (a 63-ik a társulat fennállása óta), a melyet a folyó év április hó 30 án megtartott közgyűlésén terjesztettek elő, a következő fontosabb adatokat tartalmazza.

Az életbiztosítási ágban 43.575.088 korona tőkéről szóló 7894 ajánlat volt előtérzendő, melyre nézve 40.043.226 korona tőkéről szóló — az előző év 35.434.510 korona tőkéről szemben — biztosítási kötvények állítottak ki. A biztosítások átlag az év végére 237 és fél millió korona tőke és 612.744 korona járadékfizetésekben, minél fogva a tőkebiztosításoknál 16.955.764 korona tiszta szaporodás mutatkozik. Díjakban 10.031.421 korona vétetett be. Halálesetek után, valamint a biztosítottak életbenlétekor esedékes fizetések 4.882.299 koronát igényeltek, míg a függőben maradt károkért 790.113 korona helyezettett tartalékba.

Néhány évallót létesített s idővel 600.000 koronára összegyűjtött, a kamatlábba leszállításra szolgáló pótdíjtartalék 500.000 korona ezidő átutalás által 1.100.000 koronát emelkedett s így az életbiztosítási osztály díjtartalékai és a díjvételék 19.391.313 koronára rugnak. Viszontbiztosításokért 8.821.148 korona lón kifizetve és a kárfizetések, a viszontbiztosítási részlevonásával, 6.639.173 koronát vettek igénybe, míg a függőben maradt károkra, a viszontbiztosítási részlevonásával, 1.210.256 korona helyezettett tartalékba. Mindkét biztosítási ágazat díjtartalékai 11.273.150 korona, levonva a viszontbiztosítási részt 6.075.680 korona. Kielegítő módon fejlődik az 1900. év utolsó hónapjában bevezetett betörés lopás elleni biztosítás is és remélhető, hogy ezen, a közönség igényeinek minden tekintetben megfelelő ágazat a külföldhöz hasonlóan hízánkban is mindinkább tért fog magának hódítani.

A kamatláb leszállításra vonatkozó pótdíjtartalék emelésére átutalt 500.000 korona után, a mult évi 12.476.62 korona egyenleg átvétel tekintetbe vétele mellett 1.046.140.88 korona nyereség mutatkozik. Ezen nyereségből az életbiztosítási osztály rendelkezéi tartalékára 72.984.20 korona, az általános mérleg rendelkezési tartalékára pedig 100.000 korona utaltatott át, miáltal az első helyen említett tartalék 720.000 koronára, utóbbi pedig 1.000.000 koronára emelkedett. Az idei osztalék a mult évéhez hasonlóan 160 koronát tesz ki részvényeinket. A tartalékok immár 73 millió koronára emelkedtek, még pedig díjtartalékok czimen (saját számlán) azaz a viszontbiztosított rész levonásával,

63.989.650 korona, kamatlábcsökkenésél pótdíjtartalék 1.000.000 korona, nyereségtartalék 6.674.983 korona és árfolyammozgásozasi tartalék 1.628.537 koronára.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefontudósításai és sürgöny-levelei.

Egy százsz képviselő ügye.

Brassó julius 22.

Korodi Lajos országgyűlési képviselő ellen tudvalevőleg a marosvásárhelyi kir. törvényszék a büntetőtörvénykönyv 172. §-ába ütköző igazgatás miatt, melyet Korodi a Kronstadter Zeitungban megjelent egyik cikkével követett el, az ügyességség indítványára megindította az eljárást és a képviselőháztól Korodi kiadását kérte. A marosvásárhelyi kir. törvényszék vádpanácsa e hó 17-én kelt végzésével az ügy tárgyalását elhalasztotta, mivel a képviselőház mentelmi bizottságának jelentése, a mely szerint a képviselőház Korodi mentelmi jogának felfüggesztését elhatározta, formai tekintetben igen hiányos volt. A nevezett törvényszék újból meg fogja keresni a képviselőházat Korodi Lajos mentelmi jogának felfüggesztése végett.

A munkásokért.

Békés-Gyula, jul 22.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter Lukács György főispán előterjesztésére 20.000 koronát engedélyezett Békésvármegyének munkásházak létesítésére. Hódmezővásárhelyen ugyancsak Lukács György főispán kezdeményezésére még a folyó évben 50 munkásház fog elkészülni és rendeltetésének átadni 30.000 korona költséggel. A munkásházakat jó magaviseletű szegény munkások családjai kapják s azért 12 éven át évi 50 koronát kell fizetniök. Tizenkét év leteltével a ház az illető munkáscsalád tulajdonába megy át.

Sorsolás.

Budapest, jul 23.

A „Magyar Jelzálog-Hitelbank 4 %-os forint névértékű községi kötelezőinek tervezett évi kisorsolása f. évi augusztus hó 1 én délelőtt 10 órakor fog a bank helyiségeiben megtartatni.

Pánszláv agitátor halála.

Zsolna, jul. 22.

Zaymus Romuáld bicsiczei plébános, híres pánszláv agitátor, a kinek üzemei miatt többször volt dolga a bíróságokkal, 74 éves korában meghalt. Temetésén Uhlyárik József regiczi és Mudrony Pál turóczzsentsmártoni agitátorok mondtak emlékbeszédet.

Bűnvizsgálat képviselő választási ügyben.

Nagyvárad, julius 22.

A mikor Örley Kálmán a margittai mandátum kuriai tárgyalásakor a képviselősegről lemondott, a kuria a fennforogni látó büntetendő cselekmények kiderítése végett az iratokat áttette a nagyváradi törvényszékhez. Az iratok nemrég megérkeztek Nagyváradra és most Ember Géza vizsgálóbíró, Örley Kálmán, továbbá Winkler Lajos, a margittai szabadelvű párt elnöke és mintegy husz margittai lakos ellen elrendelte a bűnvizsgálatot a polgárok választójoga ellen elkövetett és a büntetőtörvénykönyv 185. §-ába ütköző vétség miatt. Örley ellen a zokat emlegetett elvesztett levelet hozza fel a határozat megokolása, Winkler pedig azzal gyanúsítja, hogy a fuvardíj czíméu megállapított összegnél többet fizetett a választóknak. Örley a végzés ellen felelbezni fog.

A kegyvesztett Pobiedonosztzew.

Szt.-Pétervár jul. 22.

Az orosz szent-zeinat egykor oly nagy hatalmu főprokurátora, Pobiedonosztzew ugy látszik teljesen kegyvesztés lett a czárnál. Néhány nappal ezelőtt hosszú szabadságáról visszatérvén első dolga volt, hogy a czárnál kihallgatásra jelenkezze, azonban a czár állhatatosan vonakodik egykori hatalmas emberét fogadni. E hír udvari körökben annál nagyobb hatást keltett, mivel a czár ismétlen kijelentette, hogy szívesen fogadja majd Tolsztojt, ha a nagy költő egészségi állapota megengedi, hogy nála kihallgató on jelentkezze.

Fényes főúri esküvő.

Bécs, jul. 22.

Széchenyi miniszter leányának esküvője ma történt meg báró Ahrenthal pétervári nagykövettel.

A fényes esküvőn jelen voltak: Láng Lajos, Goluchowszky és több miniszter, Spann tengernagy, sok nagykövet és mágnás.

A szertartást Marachal püspök vezegte 11 órakor az augusztunusok templomában fényes adatlussal.

Tanuk voltak: Széll Kálmán, Széchenyi Ferencz, a völegény fivére és Flamm Thun Oszwáld gróf.

Esküvő után Széchenyi miniszternél villásreggeli volt.

A fiatal pár Csehországba utazik Ahrenthal birtokára, onnan pedig a völegény pétervári állomás helyére mennek.

Elűlyedt gőzös.

Hamburg, jul. 22.

Az elűlyedt személyszállító gőzöst holnapra kiemelik a vízből. A halottak száma még nincs kiderítve. Körülbelül 60—70 ember fuladt a tengerbe.

Megfagyott ember.

Budapest, jul. 22.

Mármaros megyében Botha nevű borczánfalvi jegyző fiával marhakat hajtott fel a havasi legelőre. Egyszerre nagy vihar támadt.

Majd sűrű havazás váltotta fel az esőt. Ekkor behúzódtak az erdőbe aludni. A gyermek az ökör mellé feküdt, melynek melege megmentette, de Botha megfagyott. (Közölték tudósítónk táviratát, de a kánikulásban történt fagyásért mi még sem vállalunk felelősséget, szerk.)

VizáradásMáramaroson.

M.-Sziget jul. 22.

Az izavölgyi járásban felhőszakadás volt.

Iza község elpusztult. Az alacsonyabban fekvő épületeket az ár mind elsodorta.

A lakosság jajveszékelve hurczolódott ki s a hegyekre menekült.

A dombon levő templom harangjait félre verték.

Igen sok gyermeket az ár elsodort. Ezek belevestek az árba.

A nyomor nagy.

A vármegye inség segélyért folyamodik.

Beperelt tábornok.

Budapest, jul. 22.

Párisból írják, hogy Monis volt igazságügyi miniszter becsületserzését beporólte Mercier tábornokot, ki őt egy gyűlésen gyanúsította.

A miniszter 100000 frank kártérítést követel.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölő szerkesztő és lap tulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Az

„ELLENZÉK”

kiadóhivatala

72. július elsejétől kezdve

újság előfizetési és elárusítási irodát nyitott.

A kiadóhivatal elfogad előfizetéseket bel- és külföldi napilapokra és folyóiratokra s ezeknek legtöbbjét egyenként is árusítja Szentegyház-utoza 22. és Deák Ferencz-utoza 33 szám alatti helyiségében.

A közönség szíves figyelmét felhívjuk ezen főleg a

közönség kényelmére

szolgáló újításainkra. Ettől eltekintve az előfizető még a posta költségeket is megtakarítja.

Előfizetőink s rendes vevőink díjtalanul tekinthetik meg s el is olvashatják az összes irodánkban raktáron levő lappeldányokat.

Az „Ellenzék” vidéki előfizetőinek különösen figyelmébe ajánljuk, hogy bármely napi vagy heti lapot megrendelhetnek nálunk s az előfizetési díjat az Ellenzék előfizetési díjával együtt küldhetik be.

